

Alternativní divadlo

2. poloviny 20. století

Alternativní divadlo 2. poloviny 20. století

po roce 1945: divadlo opouští kamenné domy, vtrhlo do ulic i opuštěných prostor → „*divadlo druhé divadelní reformy*“

Kazimierz Braun – teoretik, pedagog, režisér, spisovatel → 1976: *Druhá divadelní reforma?*

- navazuje na první, „velkou“ divadelní reformu = divadelní avantgardu
 - *přelom 19. a 20. stol.* → antinaturalistické a antiiluzivní divadlo + nové pojetí scénografie, pohybu, světla a prostoru (Appia, Craig...) + nový typ herectví (Lugne-Poe, Copeau, Stanislavskij)
 - *20.- 30. léta (USA)* → úpadek bohatých divadel na Broadwayi + nástup scén na off-Broadway (Michail Čechov, Lee Strasberg – Actor Studio)
 - vliv Antonina Artauda + Bertolda Brechta

nové pojmy → off-off theatre, fringe, třetí divadlo, chudé divadlo, paradivadlo, nedivadlo, nepravidelné divadlo

- první mezinárodní dílny a workshopy
- nový divadelní jazyk → rozvolnění textové struktury, nové uchopení divadelního prostoru, proměna herecké tvorby
- 1947: vzniká první radikální divadelní skupina – *Living Theatre*
- divadlo → má vliv na vývoj společnosti (a naopak)

Cíle druhé divadelní reformy

Divadelní cíle

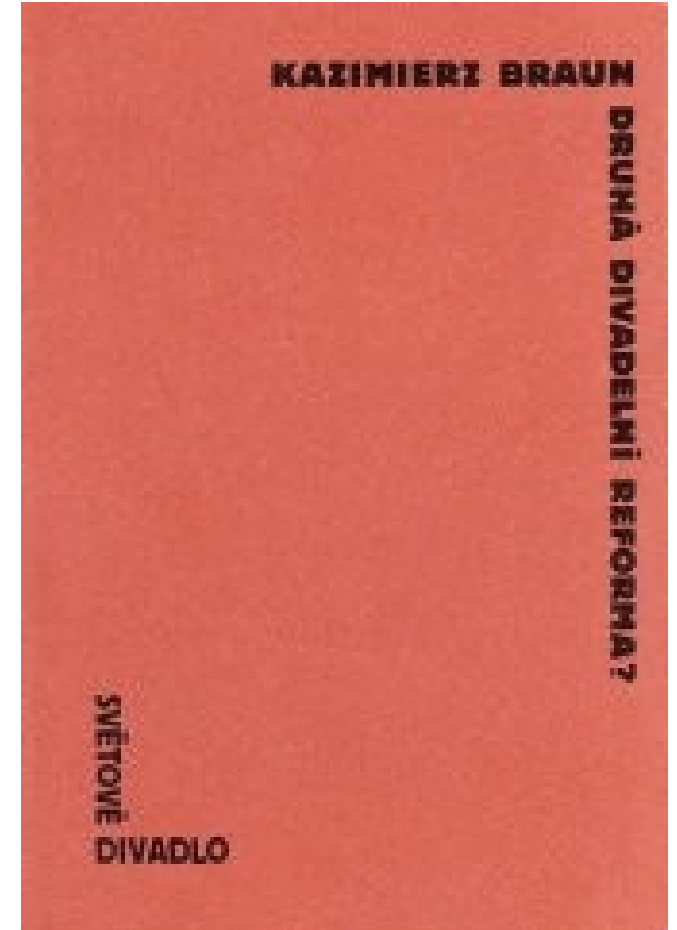
- zkoumat mechanismy představení, divadelní prostor, nové metody herectví
- obrat k rituálům, obřadům, příklon k poetice cirkusu, pouličnímu divadlu, atp.

Společenské cíle

- divadlo zaujímá politický postoj (hlavně v USA)

Typické:

- hlavně 60. léta → jevištní experimenty poválečné generace tvůrců
- proměna funkce divadla → zřeknutí se jevištní techniky, divadelně uspořádaného prostoru → do centra pozornosti herec
- ne negace klasických scén X vymýkat se konvenci → osvobodit se od scén, kulis, psychologického herectví
- malá divadla – malý počet členů, malý prostor, malé žánrové formy

Proměny divadla v rámci druhé divadelní reformy

1) provoz

- odmítání zaběhnutého dotovaného divadla X ne komerce, ani divadlo jako instituce → nepravdivost a neoficiálnost
- upřednostnění etiky před estetikou → vnímání divadla jako události a svátku

2) divadelní komunikace

- nové formy vztahu herec–divák, jeviště–hlediště
- divák generačně spřízněný, elitní, společensko-politicky angažovaný + neomezenost diváků pouličního divadla

3) radikální hledání svébytného jazyka a poetiky divadla

- sebeprezentační herectví, velká míra improvizace
- koncept nepravdivé dramaturgie → nový způsob vzniku textu cestou kolektivní tvorby, nová pravidla divadelní narace
- nové pojetí režie + experimentální pojetí divadelního prostoru a scénografie

4) jiný charakter veřejné prezentace divadla – inscenace

- svoboda, vystoupení z obyčejného života → „work in progress“, hra a hravost, ludičnost divadla
- divadlo v návratu k rituálu → vytváření rituálů nových

5) multimediálnost divadla

- prosazují se různá umění, vzájemně se prolínají → inspirace a přímé využití prvků jiných umění
- multimediálnost = základní kámen divadelnosti

6) paradivadelní hodnota

- přesahy divadla do psychologie, sociologie, pedagogiky, andragogiky
- dramaterapie, teatroterapie, August Boal – zkoumání teatrality, Robert Wilson – divadlo pro hluchoněmé

• 7) metadivadelní hodnota

- vznik řady institucí a projektů → divadelní výzkum (vše je zhodnocováno)

důležité → setkávání tvůrců

1972: USA – *Konference „radikálního divadla“* → američtí divadelníci se vzájemně podporovali

1975: Polsko – *Univerzita výzkumů Divadla národů* (5000 účastníků z 23 zemí) → na pozvání Jerzyho Grotowského (vyvrcholení druhé divadelní reformy)

1980: Amsterdam – další ročník *Divadla národů* (Festival of Fools)

Alternativní divadlo 2. poloviny 20. století

Julian Beck se svou ženou **Judith Malinou** - počátek 50. let → soubor Living Theatre

Jerzy Grotowski – od roku 1959 → Divadlo-laboratoř

Eugenio Barba → Odin Teatret

Peter Brook

Tadeusz Kantor

- yinspirování Antoninem Artaudem → ne podřízenost divadla literárnímu textu + divadlo jako součásti reality
- *„Jejich divadlo je chudé, neboť se omezuje jen na přítomnost člověka. Je kruté, protože spojuje herce a diváka v šoku. Je ošklivé, neboť překračuje hranice toho, co se považuje za umění.“*